

BG

BG

BG

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 3.3.2010 г.
COM(2010) 2020 окончателен

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА

ЕВРОПА 2020

Стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж

Предговор

2010 г. трябва да отбележи ново начало. Моето желание е Европа да излезе по-силна от икономическата и финансовата криза.

Глобалното отражение от финансовата криза показва, че икономическите реалности се развиват по-бързо от политическите. Трябва да признаем, че увеличаването на взаимната зависимост на икономиките изисква също по-решителен и съгласуван отговор на политическо равнище.

През последните две години милиони хора загубиха работата си. Бе натрупан дълг, който ще ни тежи в продължение на много години, а социалното ни сближаване бе подложено на нов натиск. Кризата разкри също някои основни истини за предизвикателствата, пред които е изправена европейската икономика. В същото време обаче световната икономика продължава да се развива и отговорът на Европа ще бъде от решаващо значение за нашето бъдеще.

Кризата е предупредителен сигнал. Тя ни кара да осъзнаем, че ако не променим нищо, ни очаква постепенен упадък и отстъпване на заден план в новия световен ред. За Европа това е часът на истината. Време е да бъдем дръзки и амбициозни.

Краткосрочният ни приоритет е успешното излизане от кризата. Още известно време няма да бъде лесно, но ще успеем. Вече отбелязахме значителен напредък по отношение на банките в затруднение, коригирането на финансовите пазари и признаването на необходимостта от добро координиране на политиката в еврозоната.

За да бъде устойчиво бъдещето ни, трябва да започнем да гледаме отвъд краткосрочната перспектива. Европа трябва да се възстанови и да не изостава. Това е целта на „Европа 2020“: повече работни места и подобряване на жизненото равнище. Стратегията сочи, че Европа е в състояние да осигури интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, да намери пътя към създаване на нови работни места и да предложи посока на нашите общества.

Европейските лидери имат общо разбиране за поуките, които могат да се извлекат от кризата. Ние споделяме също усещането за необходимостта да решим спешно стоящите пред

нас предизвикателства. Сега трябва заедно да започнем да действаме. Европа има много силни страни. Ние разполагаме с талантлива работна сила, с мощна технологична и индустриална база. Вътрешният ни пазар и единната ни валута ни помогнаха успешно да устоим на най-лошите последици от кризата. Нашата социална пазарна икономика е доказала качествата си. Трябва да имаме доверие в способността си да си съставим амбициозна програма и след това да насочим усилията си към постигането ѝ.

Комисията предлага пет измерими цели на ЕС за 2020 г., чрез които процесът ще се управлява и които ще се превърнат в национални цели: за трудовата заетост, за научните изследвания и иновациите, за изменението на климата и енергетиката, за образованието и за борбата срещу бедността. Те указват посоката, в която трябва да поемем и означават, че можем да измерваме напредъка си.

Те са амбициозни, но достижими и са подкрепени от конкретни предложения, за да се гарантира изпълнението им. Изложените в този документ водещи инициативи сочат начина, по който ЕС може да допринесе решително за това. Разполагаме с мощни инструменти: новото икономическо управление, подкрепено от вътрешния пазар, бюджета ни, търговията ни и външната ни икономическа политика, както и нормите и подкрепата на икономическия и паричен съюз.

Условие за успех е европейските лидери и институции да се ангажират реално с това. Новата ни програма изисква координиран европейски отговор, включително в сътрудничество със социалните партньори и с гражданското общество. Ако действаме заедно, можем да реагираме и да излезем от кризата по-силни. Притежаваме необходимите за това нови инструменти и нова амбиция. Сега трябва да започнем да действаме.

Жозе Мануел БАРОЗУ

СЪДЪРЖАНИЕ

Обобщение	5
1. Време на промяна.....	8
2. Интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж	12
3. Липсващи връзки и проблеми.....	24
4. Изход от кризата: първи стъпки в посока 2020 г.	29
5. Постигане на резултати: по-силно управление.....	32
6. Решения за Европейския съвет	35
Приложение	37

СТРАТЕГИЯТА „ЕВРОПА 2020“ ОБООЩЕНИЕ

Европа е в период на трансформация. Кризата заличи постигнатия в продължение на много години икономически и социален напредък и изкара на показ слабостите в европейската икономика. В същото време светът се движи с бързи темпове, а дългосрочните предизвикателства като глобализацията, недостатъчните ресурси и застаряването на населението се изострят. Дошъл е моментът ЕС да поеме отговорност за своето бъдеще.

Европа може да успее, ако действа колективно, като Съюз. Нуждаем се от стратегия, която да ни помогне да излезем от кризата по-силни и да превърнем ЕС в интелигентна, устойчива и приобщаваща икономика с високи равнища на заетост, производителност и социално сближаване. „Европа 2020“ предлага визия за социална пазарна икономика на Европа за 21-ви век.

„Европа 2020“ предлага три подсилващи се взаимно приоритета:

- интелигентен растеж: изграждане на икономика, основаваща се на знания и иновации;
- устойчив растеж: насърчаване на по-екологична и по-конкурентоспособна икономика с по-ефективно използване на ресурсите;
- приобщаващ растеж: стимулиране на икономика с високи равнища на заетост, която да доведе до социално и териториално сближаване.

ЕС трябва да реши къде би искал да бъде към 2020 г. За тази цел Комисията предлага следните водещи цели за ЕС:

- заетост за 75 % от населението на възраст 20—64 години;
- инвестиции в научноизследователска и развойна дейност (НРД) в размер на 3 % от БВП на ЕС;
- постигане на целите „20/20/20“ по отношение на климата/енергията (включително намаляване на емисиите с допълнителни 30 %, ако условията са подходящи);
- дял на преждевременно напусналите училище под 10 %; дял на младото поколение със завършено висше образование от най-малко 40 %;
- намаление на броя на застрашените от бедност с 20 млн. души.

Тези цели са взаимосвързани и са от решаващо значение за нашия цялостен успех. За да гарантира, че всяка държава-членка ще приспособи стратегията „Европа 2020“ към своето конкретно положение, Комисията предлага целите на равнище ЕС да бъдат превърнати в цели и в начини за тяхното постигане на национално ниво.

Целите отразяват трите приоритета за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, но не са изчерпателни: за да бъдат затвърдени тези цели, ще бъде необходим широк набор от действия на национално, европейско и световно равнище. Комисията предлага седем водещи инициативи за стимулиране на напредъка по всяка приоритетна тема:

- „Съюз за иновации“ — има за цел да подобри рамковите условия и достъпа до финансиране за научноизследователска дейност и иновации, за да гарантира превръщането на иновативните идеи в нови продукти и услуги, които създават растеж и работни места;
- „Младеж в движение“ — има за цел да подобри постиженията на образователните системи и да улесни навлизането на млади хора на пазара на труда;
- „Програма в областта на цифровите технологии за Европа“ — има за цел да ускори развитието на високоскоростен достъп до интернет и да извлече ползи от наличието на единен цифров пазар за домакинствата и формите;
- „Европа за ефективно използване на ресурсите“ — има за цел да премахне връзката между икономическия растеж и използваните ресурси, да подкрепи преминаването към нисковъглеродна икономика, да увеличи приложението на възобновяеми енергийни източници, да модернизира нашия транспортен сектор и да стимулира енергийната ефективност;
- „Индустриална политика за ерата на глобализацията“ — има за цел да подобри бизнес средата, по-специално за МСП, и да подкрепи развитието на силна и устойчива индустриална основа, позволяваща конкурентоспособност в световен план.
- „Програма за нови умения и работни места“ — има за цел да модернизира пазарите на труда и да направи гражданите по-способни, като развива техните умения през целия им живот с цел да повиши участието в трудовия живот и постигне по-добро съгласуване между предлагането и търсенето на труд, в това число чрез трудова мобилност.
- „Европейска платформа срещу бедността“ — има за цел да гарантира социално и териториално сближаване, така че ползите от растежа и работните места да са споделени в голяма степен и хората, живеещи в условията на бедност и социално изключване, да имат възможност да живеят достоен живот и да представляват активна част от обществото.

Тези седем водещи инициативи ще породят ангажименти както за ЕС, така и за държавите-членки. За да бъдат разрешени проблемите и постигнати целите на „Европа 2020“, ще бъдат мобилизирани в пълна степен инструменти на равнище ЕС, по-специално единният пазар, финансови лостове и инструменти на външната политика. Като незабавен приоритет Комисията разработва план относно необходимите действия за формулиране на убедителна стратегия за излизане от кризата, провеждане на реформата на финансовата система, осигуряване на бюджетна консолидация за дългосрочен растеж и засилване на координацията в рамките на икономическия и паричен съюз.

За постигането на резултати се нуждаем от по-силно икономическо управление. „Европа 2020“ ще се опира на два стълба: тематичният подход, описан по-горе, който съчетава приоритети и водещи цели, и национални доклади, подпомагащи държавите-членки да разработят своите собствени стратегии за връщане към устойчив растеж и устойчиви публични финанси. На равнище ЕС ще бъдат приети интегрирани насоки, обхващащи приоритетите и целите на ЕС. Всяка държава-членка ще получи специфични препоръки. Предвиждат се евентуални предупреждения по отношение на политиките в случай на неадекватен отговор. Изготвянето на доклади за оценка в рамките на „Европа 2020“ и Пакта за стабилност и растеж ще се извършва

едновременно, но инструментите ще останат отделни и целостта на пакта ще бъде запазена.

Европейският съвет ще бъде изцяло ангажиран и ще представлява централен елемент на новата стратегия. Комисията ще следи напредъка по отношение на целите, ще улеснява политическия обмен и ще разработва необходимите предложения за насочване на действията и стимулиране на водещите инициативи на ЕС. Европейският парламент ще бъде водеща сила за мобилизирането на гражданите и ще участва в съвместното вземане на решения относно ключови инициативи. Препоръчва се този подход на партньорство да бъде възприет и от комитетите на ЕС, националните парламенти и националните, местните и регионалните власти, социалните партньори и заинтересованите страни и гражданското общество, за да може всички да участват в реализирането на тази визия.

Комисията предлага на Европейския съвет да даде през март одобрението си за цялостния подход на стратегията и водещите цели на ЕС, а през юни да одобри подробните параметри на стратегията, включително интегрираните насоки и националните цели. Комисията приветства също така мненията и подкрепата на Европейския парламент за превръщането на „Европа 2020“ в успех.

1. ВРЕМЕ НА ПРОМЯНА

Кризата заличи постигнатия през последните години напредък

Разразилата се наскоро икономическа криза няма прецедент в живота на нашето поколение. Устойчивото нарастване на икономическия растеж и на създадените работни места, което се наблюдаваше през последното десетилетие, беше заличено — нашият БВП намаля с 4 % през 2009 г., индустриалното ни производство спадна до равнището от 90-те години, а 23 милиона души, или 10 % от нашето активно население, в момента са безработни. Кризата бе огромен шок за милиони граждани и извади на показ някои фундаментални слабости на нашата икономика.

Освен това кризата направи по-трудна нашата задача да гарантираме бъдещия икономически растеж. Липсата на доверие във финансовата ни система затруднява възстановяването, тъй като фирмите и домакинствата изпитват затруднения при заемането, изразходването и инвестирането на финансови средства. Нашите публични финанси бяха засегнати съществено, като дефицитите достигнаха средно 7 % от БВП, а дългът — над 80 % от БВП, като двете години на криза заличиха фискална консолидация, продължила двайсет години. Нашият потенциал за растеж намаля наполовина по време на кризата. Съществува риск голяма част от инвестиционните планове, талант и идеи да не бъдат използвани поради несигурността, недостатъчното търсене и липса на финансиране.

Структурните слабости на Европа бяха извадени на показ

Излизането от кризата е най-неотложното предизвикателство, но най-голямото предизвикателство е да не се подадем на рефлекс и да се опитаме да възстановим ситуацията преди кризата. Дори преди кризата съществуваша голям брой области, в които постигнатият в Европа напредък не бе достатъчно бърз в сравнение с останалата част на света:

- Средният ръст в икономиката на Европа бе системно по-нисък от този на нашите основни икономически партньори, главно поради разликата в производителността, която през последното десетилетие се задълбочи. В голямата си част това се дължеше на разлики в търговските структури в съчетание с по-ниски равнища на инвестициите в (НРД) и иновации, недостатъчно използване на информационните и комуникационните технологии, нежеланието на някои групи от нашите общества да възприемат иновациите, пречки пред достъпа до пазара и по-малко динамична бизнес среда.
- Независимо от постигнатия напредък, нивото на заетостта в Европа от средно 69 % за лицата на възраст 20—64 години все още е значително по-ниско от това в други части на света. Само 63 % от жените работят, докато този процент при мъжете е 76 %. Само 46 % от по-възрастните лица (на възраст 55—64 години) работят в сравнение с над 62 % в САЩ и Япония. Освен това работните часове на средностатистическите европейци са с 10 % по-малко от работните часове на гражданите на САЩ и Япония.
- Населението застарява с нарастващи темпове. С излизането в пенсия на поколението на родените след Втората световна война от 2013/2014 г. активното население на ЕС ще започне да намалява. Броят на хората над 60-годишна възраст в момента нараства два пъти по-бързо от 2007 г., което е с около два милиона годишно в сравнение с

1 милион годишно преди това. Съчетанието от по-малък брой работещо население и по-голям дял на хората, излизащи в пенсия, ще натовари допълнително нашите социални системи.

Глобалните предизвикателства се изострят

Докато Европа трябва да разреши своите собствени структурни слабости, светът се променя бързо и ще бъде много различен до края на идващото десетилетие:

- Нашите икономики са все по-взаимосвързани. Европа ще продължи да се възползва от това, че е една от най-отворените икономики в света, но конкуренцията от страна на развиващите се и нововъзникващите икономики се засилва. Страни като Китай и Индия инвестират интензивно в научноизследователска дейност и технологии, за да постигнат по-предно място за своите икономики във веригата на стойността и отбележат скокообразен растеж в световната икономика. Това упражнява натиск върху някои сектори в нашата икономика по отношение на запазване на тяхната конкурентоспособност, макар всяка заплаха да представлява също така и възможност. Развитието на тези страни ще доведе до разкриването на нови пазари за голям брой европейски предприятия.
- Проблемите, свързани със световните финанси, все още трябва да бъдат разрешени. Наличието на леснодостъпни кредити, поведението, основащо се на краткосрочни печалби, и прекомерното поемане на риск на световните финансови пазари насърчиха спекулативното поведение и предизвикаха растеж на основата на „икономическия балон“ и съществени дисбаланси. Европа се е ангажирала да намери глобални решения за постигането на ефикасна и устойчива финансова система.
- Предизвикателствата, свързани с климата и ресурсите, изискват решителни действия. Силната зависимост от изкопаеми горива, като например нефт, и неефективното използване на суровините излагат нашите потребители и предприятия на вредни и скъпоструващи ценови шокове, излагайки на опасност нашата икономическа сигурност и допринасяйки за изменението на климата. Нарастването на световното население от 6 на 9 млрд. души ще засили световната конкуренция за природни ресурси и ще окаже натиск върху околната среда. ЕС трябва да продължи да си взаимодейства с други части на света в търсене на решение на световно равнище на проблемите с изменението на климата, като едновременно с това прилагаме договорената от нас стратегия за климата и енергията на цялата територия на Съюза.

Европа трябва да реагира, за да предотврати упадък

Няколко са нещата, които можем да научим от кризата:

- 27-те икономики в ЕС са взаимозависими в голяма степен. Кризата подчерта тесните връзки и ефекта на разпространение от една национална икономика в друга, по-специално между икономиките от еврозоната. Реформите, или липсата на такива в една държава се отразяват върху резултатите на всички останали, както показаха неотдавнашните събития; освен това кризата и строгите ограничения на публичните разходи направиха по-трудно за някои държави-членки осигуряването на достатъчно финансиране за основна инфраструктура в области като транспорта и енергетиката, която им е необходима не само за развиване на собствените икономики, а и за пълноценно участие във вътрешния пазар.

- Координацията в ЕС дава резултати: отговорът на кризата показва, че ако работим заедно, действията ни са значително по-ефективни. Доказахме това, като предприехме съвместни действия за стабилизиране на банковата система и чрез приемането на Европейски план за икономическо възстановяване. В един глобален свят нито една държава не може сама да се справи ефективно с предизвикателствата.
- ЕС има добавена стойност на световната сцена. ЕС ще повлияе на политическите решенията от световно значение, само ако действа като едно цяло. Необходимо е по-силното външно представителство да бъде съпроводено с по-силна вътрешна координация.

Кризата не беше просто еднократен удар, след който да продължим да действаме както преди нейното настъпване. Предизвикателствата, пред които нашият Съюз е изправен, са по-големи от преди настъпването на рецесията, докато в същото време възможностите ни за маневриране са ограничени. Освен това останалата част на света не е застинала в бездействие. Нарасналата роля на Г-20 показва растящата икономическа и политическа мощ на нововъзникващите икономики.

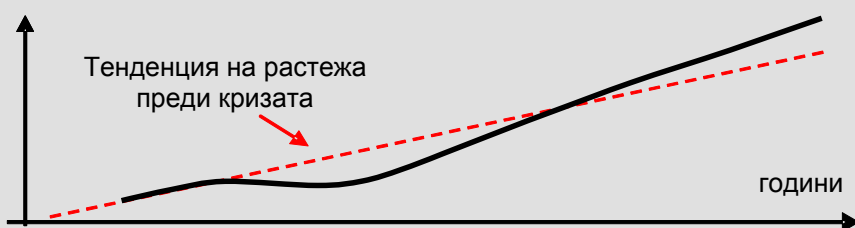
Изборът пред Европа е ясен, но труден: или да се изправим като едно цяло пред неотложното предизвикателство на възстановяването и пред дългосрочните предизвикателства, каквито са глобализацията, недостига на ресурси и застаряването на населението, за да компенсираме за неотдавнашните загуби, да си възвърнем конкурентоспособността, да подобрим производителността и позиционираме ЕС на пътя към просперитета („устойчиво възстановяване“),

или пък да продължим с бавно и до голяма степен неkoordinирано темпо реформите с риск за окончателна загуба на благосъстояние, бавни темпове на растеж („бавно възстановяване“), което вероятно ще доведе до високи равнища на безработица и социални разстройства, както и с риск за относително отслабване на ролята на ЕС на световната сцена („загубено десетилетие“).

Три сценария за Европа до 2020 г.

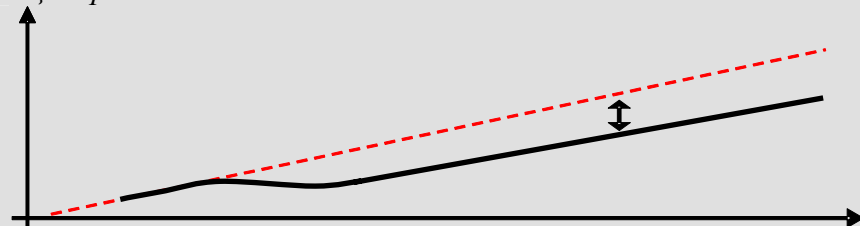
Сценарий 1: Устойчиво възстановяване

Растеж

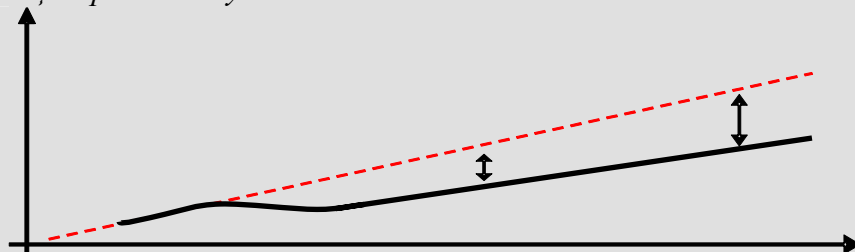
Европа е в състояние напълно да си възвърне предишните темпове на растеж и да увеличи своя потенциал, за да ги надмине.

Сценарий 2: Бавно възстановяване

Европа е претърпяла невъзвратима загуба на благосъстояние и започва отново да бележи растеж от тази по-ниска изходна точка

Сценарий 3: Загубено десетилетие

Европа е претърпяла невъзвратима загуба на благосъстояние и потенциал за бъдещ растеж

Европа може да успее

Европа има много силни страни: можем да разчитаме на таланта и креативността на нейните граждани, силна индустриална основа, жизнен сектор на услугите, развиващ се интензивно селскостопански сектор от високо качество, силна морска традиция, нашия единен пазар и единна валута, нашата позиция на най-големия търговски блок и водеща дестинация за чуждестранните преки инвестиции. Освен това можем да разчитаме и на нашите силни ценности, демократични институции, на зачитането ни на икономическото, социалното и териториалното сближаване и солидарност и на околната среда, нашето културно разнообразие, зачитане на принципа на равенство между половете, като това са само някои от силните ни страни. Много от нашите държави-членки са сред най-иновативните и най-развитите икономики в света. Въпреки това Европа има най-голям шанс за успех, ако действа колективно — като Съюз.

Когато в миналото ЕС и неговите държави-членки бяха изправени пред важни събития, те се справиха успешно с предизвикателствата. През 90-те години Европа инициира най-големия единен пазар в света, който бе подкрепен с единна валута. Само допреди няколко години на разделението на Европа бе сложен край с присъединяването на нови държави-членки към Съюза и с поемането на други страни по пътя на членство или към установяване на по-тесни

отношения със Съюза. През последните две години съвместните действия, предприети по време на пика на кризата в рамките на Европейския план за възстановяване, спомогнаха за предотвратяването на икономически срив, като в същото време нашите социални системи спомогнаха за това да предпазим граждани си от още по-големи изпитания.

Европа е в състояние да действа в кризисни ситуации и да адаптира своите икономики и общества. Днес европейските граждани отново са изправени пред време на трансформация да се справят с ефекта от кризата, структурните слабости на Европа и изострящите се глобални предизвикателства.

В този процес излизането ни от кризата трябва да бъде началото на нашето навлизане в нова икономика. За да може нашето собствено поколение и бъдещите поколения да запазят високия си стандарт на здравословен живот, подкрепен от европейския уникален социален модел, трябва да предприемем действия в настоящия момент. Това, от което се нуждаем, е стратегия за превръщането на ЕС в интелигентна, устойчива и приобщаваща икономика с високи нива на заетост, производителност и социално сближаване. Това е стратегията „Европа 2020“. Тя е програма за всички държави-членки, която отчита различните нужди, изходни позиции и национални особености, така че да може да насърчава икономически растеж за всички.

2. ИНТЕЛИГЕНТЕН, УСТОЙЧИВ И ПРИОБЩАВАЩ РАСТЕЖ

Къде бихме искали да бъде Европа през 2020 г.?

Три приоритета трябва да бъдат в сърцето на „Европа 2020“¹:

- интелигентен растеж — изграждане на икономика, основаваща се на знания и иновации;
- устойчив растеж — насърчаване на по-екологична и по-конкурентноспособна икономика с по-ефективно използване на ресурсите;
- приобщаващ растеж — насърчаване на икономика с високи нива на заетост, която да създава условия за социално и териториално сближаване.

Тези елементи се допълват взаимно; те предлагат визия за социална пазарна икономика на Европа за 21-ви век.

Съществува широк консенсус относно виждането, че за да насочва нашите усилия и напредък, ЕС трябва да се договори за ограничен брой водещи цели за 2020 г. Тези цели трябва да бъдат представителни за темата за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. Те трябва да бъдат измерими, да отразяват разнообразието в ситуациите на държавите-членки и да се основават на достатъчно надеждни данни, които да позволят сравняване. На основата на тези критерии бяха избрани следните цели, като тяхното достигане ще бъде от критично значение за успеха ни до 2020 г.:

¹ Тези теми бяха широко приветствани по време на обществената консултация, проведена от Комисията. За подробности относно изразените по време на консултацията мнения, вж.: http://ec.europa.eu/eu2020/index_en.htm

- Нивото на заетостта на населението на възраст 20—64 години трябва да нарасне от сегашните 69 % до поне 75 %, включително чрез по-голямо участие на жените, по-възрастните работници и по-добрата интеграция на мигрантите в работната сила.
- Понастоящем ЕС има за цел да инвестира 3 % от БВП в НРД. Тази цел успя да фокусира вниманието върху нуждата от инвестиции на публичния и частния сектор в НРД, но тя се съсредоточава по-скоро върху ресурсите, отколкото върху ефекта. Съществува ясна необходимост от подобряване на условията за частната НРД в ЕС и по-голямата част от мерките, предложени в настоящата стратегия, ще направят това. Ясно е освен това, че ако разглеждаме заедно НРД и иновации, ще получим по-широк набор от разходи, което би било по-подходящо за стопанските операции и стимулите за производителността. Комисията предлага 3 %-ната цел да бъде запазена, като в същото време бъде разработен индикатор, отразяващ интензитета на НРД и иновациите.
- Емисиите на въглероден диоксид трябва да намалееят поне с 20 % в сравнение с нивата от 90-те години или с 30 % при наличието на подходящите условия²; делът на възобновяемите енергийни източници в крайното ни енергийно потребление трябва да нарасне до 20 %, а енергийната ни ефективност — с 20 %.
- Цел по отношение на постигнатото образователно ниво, отразяваща проблема с преждевременно напускащите училище: намаляване на техния брой на 10 % от сегашните 15 % и същевременно увеличаване на дела на населението на възраст 30—34 години със завършено висше образование от 31 % най-малко на 40 % през 2020 г.
- Броят на европейските граждани, които живеят под националните прагове на бедността, трябва да бъде намален с 25%, с което над 20 млн. души ще бъдат извадени от ситуацията на бедност³.

Тези цели са взаимозависими. По-добрите образователни нива например подобряват предпоставките за реализация на пазара на труда, а постигнатият напредък по отношение на повишаване на нивата на заетост спомага за намаляване на бедността. По-добри възможности за НРД и за иновации във всички икономически сектори в съчетание с повишена ефективност на ресурсите ще подобрят конкурентоспособността и стимулират създаването на работни места. Инвестициите в по-чисти, нисковъглеродни технологии ще помогнат на нашата околна среда, ще спомогнат за борбата с изменението на климата и ще създадат нови стопански възможности и възможности за заетост. Постигането на тези цели трябва да мобилизира нашето колективно внимание. За да променим сегашното отношение и практики в ЕС са нужни силно лидерство, ангажираност и ефективен механизъм за достигане на целите с цел постигане на резултатите, обобщени в тези цели.

² На своята среща от 10—11 декември 1999 г. Европейският съвет заключи, че като част от всеобхватно международно споразумение за периода след 2012 г. ЕС изтъква отново своето предложение да постигне до 2020 г. 30-процентно намаление спрямо равнищата от 1990 г., при условие че и други развити страни се ангажират със сравнимо намаляване на емисиите си и че е налице адекватен принос от развиващите се страни според техните отговорности и съответни възможности

³ Националният праг на бедността се определя като 60 % от средния разполагаем национален доход във всяка държава-членка.

Целите са представителни, т.е. те не са изчерпателни. Те представляват общ поглед за това, къде Комисията би желала да види ЕС по отношение на ключови параметри до 2020 г. Те не представляват подход „един размер, подходящ за всички“. Всяка държава-членка е различна и ЕС-27 е много по-разнообразен отколкото беше преди едно десетилетие. Въпреки различните нива на развитие и стандарт на живот Комисията смята предложените цели за подходящи за всички държави-членки — стари и нови. От инвестирането в НРД и иновации, образование и технологии за ефикасно използване на ресурсите ще бъдат облагодетелствани традиционните сектори, селските райони, както и икономиките на услугите, характеризиращи се с високи умения. То ще насърчи икономическото, социалното и териториалното сближаване. За да гарантира, че всяка държава-членка ще пригоди стратегията „Европа 2020“ към своята специфична ситуация, Комисията предлага тези цели на европейско равнище да бъдат трансформирани в национални цели и в начини за тяхното постигане, за да отразят моментната ситуация на всяка държава-членка и нейното ниво на амбиция като част от по-широките усилия на ЕС за постигането на тези цели. В допълнение към усилията на държавите-членки Комисията ще предложи редица амбициозни действия на европейско равнище, предназначени да поставят ЕС на нов, по-устойчив път на растеж. Това съчетание от усилия на европейско и национално ниво трябва взаимно да се допълват.

Интелигентен растеж — икономика, основаваща се на знания и иновации

Интелигентният растеж означава да подобрим знанията и иновациите като водещи фактори за нашия бъдещ растеж. Това изисква да подобрим качеството на нашето образование, да подобрим нашите постижения в областта на научните изследвания, да насърчим разпространението на иновациите и знанията в рамките на Съюза, като използваме в максимална степен информационните и комуникационните технологии и гарантираме превръщането на иновативните идеи в нови продукти и услуги, които създават растеж, качествени работни места и помагат за разрешаването на европейските и световните предизвикателства пред обществото. Но за да постигнем успех, тези усилия трябва да бъдат съчетани с предприемачество и финансови ресурси и да бъдат фокусирани върху нуждите на клиентите и пазарните възможности.

Европа трябва да предприеме действия:

- иновации: разходите за НРД в Европа са под 2 % в сравнение с 2,6 % в САЩ и 3,4 % в Япония, главно в резултат на по-ниските равнища на частните инвестиции. Не трябва обаче да се вземат предвид само абсолютните стойности на разходите за НРД. Европа трябва да се съсредоточи върху ефекта и структурата на разходите за научни изследвания и да подобри условията за НРД на частния сектор в ЕС. С по-ниския дял на предприятия в областта на високите технологии може да бъде обяснена половината от разликата със САЩ.
- образование, обучение и образование през целия живот: една четвърт от всички ученици се затрудняват да четат, а един на всеки седем прекъсват образованието и обучението си преждевременно. Около 50 % достигат средни нива на образование, но обикновено това е недостатъчно да отговори на нуждите на трудовия пазар. По-малко от един на всеки трима души на възраст 25—34 години има висше образование в сравнение с 40 % в САЩ и над 50 % в Япония. Според шанхайския индекс само два европейски университета са сред най-добрите 20 в света.

- цифрово общество: световното търсене на информационни и комуникационни технологии има пазарна стойност от 2000 млрд. EUR, но едва една четвърт от тази стойност се дължи на европейски фирми. Европа изостава също така по отношение на високоскоростния интернет, което се отразява на нейните възможности за иновации, включително в селските райони, както и на разпространението на знания по интернет и онлайн търговията със стоки и услуги.

Действията в рамките на този приоритет ще активизират иновационния капацитет на Европа, като подобрят резултатите в образованието и качеството и резултатите на учебните заведения, и като се възползват от икономическите и социалните ползи на цифровото общество. Тези политики трябва да бъдат осъществени на регионално, национално и европейско равнище.

Водеща инициатива: „Съюз за иновации“

Целта на тази инициатива е да пренасочи политиката на НРД и иновациите към предизвикателствата, пред които е изправено нашето общество, като например изменението на климата, енергийната ефективност и ефективността на използването на ресурсите, здравните и демографските промени. Всички връзки в иновационната верига — от етапа, в който няма видими приложения за научните резултати, до тяхната комерсиализация — трябва да бъдат заздравени.

На ниво ЕС Комисията ще работи:

- за завършване на Европейското изследователско пространство, за разработване на програма за стратегически изследвания, която се съсредоточава върху предизвикателства като енергийна сигурност, транспорт, изменение на климата и ефективно използване на ресурсите, здравеопазване и застаряване на населението, производствени методи и управление на земята, които щадят околната среда, и за интензифициране на съвместното програмиране с държавите-членки и регионите;
- за подобряване на рамковите условия за бизнеса за иновации (като създаде единния патент на ЕС и специализиран патентен съд, модернизира рамката за авторски права и търговски марки, подобри достъпа на МСП до защита на интелектуалната собственост и ускори въвеждане на стандарти за оперативна съвместимост; за подобряване на достъпа до капитал и пълноценно използване на политики от страна на търсенето, например посредством тръжни процедури и разумно регулиране);
- за стартиране на „европейски партньорства за иновации“ между ЕС и партньорите на национално равнище с цел ускоряване развитието и използването на технологиите, което е необходимо за посрещането на установените предизвикателства. Първите от тях ще включват: „изграждане на биоикономика до 2020 г.“, „ключовите технологии, които ще позволят очертаването на индустриалното бъдеще на Европа“ и „технологии, които да позволят на възрастните хора да живеят самостоятелно и да бъдат активна част от обществото“;
- за преразглеждане и доразвиване на ролята на инструментите на ЕС за насърчаване на иновациите (например структурните фондове, фондовете за развитие на селските райони, рамковата програма на Общността за научни изследвания и развойна дейност, рамковата програма за иновации (CIP), Европейския стратегически план за енергийните технологии“ (План SET)), включително чрез по-тясно сътрудничество с ЕИБ и рационализиране на административните процедури, с което да бъде улеснен достъпът до финансиране, по-конкретно за МСП, и да бъдат въведени иновативни механизми за стимулиране, свързани с глобалния пазар на въглерод, а именно за онези, които бързо постигат целите;
- за насърчаване на партньорствата за знание и засилване на връзките между образование, стопанска дейност, научни изследвания и иновации, в това число чрез EIT, и за насърчаване на предприемачеството чрез подпомагане за млади иновативни предприятия.

На национално равнище държавите-членки трябва:

- да реформират националните (и регионалните) системи на НРД и иновациите, за да насърчат върховите постижения и интелигентната специализация, да засилят сътрудничеството между университетите, науката и изследванията и стопанските оператори, да приложат съвместно програмиране и да подобрят трансграничното сътрудничество в области, в които ЕС има добавена стойност, и да адаптират съответно националните процедури за финансиране, както и да осигурят разпространението на технологии по цялата територия на ЕС;
- да гарантират достатъчна наличност на кадри с научно, математическо и инженерно образование и да фокусират училищните програми върху творчеството, иновациите и предприемачеството;
- да приоритизират разходите за знания, включително като използват данъчни стимули и други финансови инструменти за насърчаване на повече частни инвестиции в НРД.

Водеща инициатива: „Младеж в движение“

Целта е да бъдат подобрени резултатите и международната привлекателност на висшите учебни заведения в Европа и да бъде повишено цялостното качество на всички равнища на образование и обучение в ЕС, като се съчетаят върхови постижения и равенство, насърчава се студентската и стажантската мобилност и се подобрят възможностите за реализация на младите хора..

На ниво ЕС Комисията ще работи:

- за интегриране и засилване на програмите на ЕС в областта на мобилността, университетите и изследователите (като например Еразмус, Еразмус Мундус, Темпус и Мария Кюри) и за установяване на връзка между тях и националните програми и ресурси;
- за интензифициране на програмата за модернизация на висшето образование (учебна програма, управление и финансиране), включително чрез съпоставяне на резултатите на университетите и образователните резултати в глобален контекст;
- за намиране на начини за насърчаване на предприемачеството чрез програми за мобилност за млади професионалисти;
- за насърчаване на признаването на неофициалното и неформалното обучение;
- за разработване на политики за очертаване на рамка за заетост сред младежта, насочени към намаляване на процента на безработица сред младите хора. Това ще насърчи, заедно с държавите-членки и социалните партньори, навлизането на младите хора на пазара на труда чрез обучение на работното място, практики и други форми на трудов опит, включително чрез схема („Твоята първа работа с EURES“), която има за цел да подобри възможностите за работа за младите хора, като насърчи мобилността в ЕС;

На национално равнище държавите-членки трябва:

- да осигурят ефективно инвестиране в образователните системи и системите на обучение на всички равнища (от предучилищна възраст до висше образование);
- да подобрят резултатите в сферата на образованието, като обърнат внимание на всеки сегмент (предучилищна възраст, начално, средно и висше образование) в рамките на интегриран метод, обхващащ ключови компетенции и целящ да намали преждевременното напускане на училище;
- да повишат отвореността и пригодността на образователните системи, като изградят национални квалификационни рамки и съгласуват по-добре образователните резултати с нуждите на пазара на труда.
- да подобрят излизането на младите хора на пазара на труда чрез интегрирани действия, включващи насоки, съвети и обучение на работното място.

Водеща инициатива: „Програма в областта на цифровите технологии за Европа“

Целта е да бъдат постигнати устойчиви икономически и социални ползи от единен цифров пазар, който се основава на бърз и високоскоростен интернет и оперативно съвместими приложения, широколентов достъп до интернет за всички до 2013 г., достъп до по-високоскоростен интернет (от най-малко 30 Mbps) до 2020 г. и ползването на поне 50 % от европейските домакинства на интернет връзка от над 100 Mbps.

На ниво ЕС Комисията ще работи:

- за предоставяне на стабилна нормативна рамка, която стимулира инвестиции в отворена и конкурентноспособна инфраструктура на високоскоростен интернет и в свързани услуги;
- за разработване на ефикасна честотна политика;
- за улесняване използването на структурните фондове на ЕС в преследването на целите на тази програма;
- за създаване на истински единен пазар на онлайн съдържание и услуги (в това число на неограничени и сигурни европейски мрежови услуги и пазари на цифрово съдържание с високо равнище на доверие и увереност, балансирана нормативна рамка с ясни режими по отношение на правата, насърчаване на многотериториални лицензи, подходяща защита и възнаграждения за държателите на права и активна подкрепа за цифровизацията на богатото културно наследство на Европа, и за оформянето на глобалното управление на интернет;
- за реформиране на фондовете за научноизследователска дейност и иновации и нарастване на финансовата подкрепа в областта на ИКТ с цел засилване на технологичната мощ на Европа в ключови стратегически области и създаване на условия за това бързоразвиващите се МСП да заемат челна позиция на нововъзникващите пазари и за насърчаване иновациите в ИКТ във всички стопански сектори;
- за насърчаване на интернет достъпа и използването на интернет от всички европейски граждани, и по-специално чрез действия за насърчаване на цифровата грамотност и достъпност

На национално равнище държавите-членки трябва:

- да разработят оперативни стратегии за високоскоростен интернет и да се насочат към публично финансиране, включително структурните фондове, в области, чиито нужди не са задоволени изцяло от частни инвестиции;
- да установят нормативна рамка за координиране на публичните дейности с цел намаляване на разходите за развитието на мрежата;
- да насърчат използването на модерни, достъпни онлайн услуги (като например електронно правителство, електронен здравен портал, „интелигентен дом“, цифрови умения, сигурност).

Устойчив растеж — насърчаване на по-екологична и по-конкурентноспособна икономика, която използва по-ефективно ресурсите

Устойчив растеж означава създаване на устойчива и конкурентноспособна икономика, използваща ресурсите по ефективен начин, при която водещата позиция на Европа допринася към състезанието за развой на нови процеси и технологии, като включва екологични технологии и ускорява разгръщането на интелигентни мрежи, използващи ИКТ, оползотворява мрежи от нивото на ЕС и укрепва конкурентните предимства на нашите стопански дейности, особено в производството и в рамките на нашите МСП, както и чрез подпомагане на потребителите да ценят ефективното използване на ресурсите. Такъв подход ще помогне на ЕС да просперира в свят с ниски въглеродни емисии и ограничени ресурси, като същевременно се предотвратява влошаването на околната среда, загубата на

биологично разнообразие и неустойчивото използване на ресурсите. Той също ще насърчи икономическото, социалното и териториалното сближаване.

Европа трябва да предприеме действия:

- Конкурентоспособност: ЕС е постигнал просперитет чрез търговия, износ в целия свят и внос на суровини и готови стоки. Изправени пред силен натиск на износните пазари, ние трябва да подобрим конкурентоспособността си по отношение на нашите основни търговски партньори чрез по-висока производителност. Ще трябва да обърнем внимание на относителната конкурентоспособност в еврозоната и в ЕС в по-широк план. ЕС беше пионер в екологичните решения, но неговото предимство беше оспорено от ключови конкуренти, по специално Китай и Северна Америка. ЕС следва да запази водещата си позиция на пазара за екологични технологии като начин за осигуряване на ефективно използване на ресурсите в цялата икономика, като същевременно премахва критически точки в ключови мрежови инфраструктури, подпомагайки с това нашата промишлена конкурентоспособност.
- Борбата срещу изменението на климата: Постигането на нашите климатични цели означава по-бързо значително намаляване на емисиите през следващото десетилетие в сравнение с миналото десетилетие и пълно оползотворяване на потенциала на новите технологии като възможностите за улавяне и отвеждане на въглерода. Подобряването на ефективното използване на ресурсите ще помогне значително за ограничаване на емисиите, спестяване на пари и засилване на икономическия растеж. Всички сектори на икономиката, не само тези с високи емисии, са засегнати. Също така трябва да укрепим устойчивостта на нашите икономики срещу климатичните рискове и способността си за предотвратяване и отговор на катастрофи.
- Чиста и ефективна енергия: Постигането на нашите енергийни цели би могло да доведе до 60 млрд. EUR по-малко внос на нефт и газ до 2020 г. Това представлява не само финансови икономии; това е съществено за нашата енергийна сигурност. По-нататъшен напредък в интеграцията на европейския енергиен пазар може да добави допълнителни 0,6 % до 0,8 % към БВП. Постигането на целта на ЕС от 20 % възобновяеми източници на енергия само по себе си има потенциал да създаде повече от 600 000 работни места в ЕС. Като се добави целта от 20 % за енергийна ефективност става дума за доста над 1 млн. нови работни места.

Действията по този приоритет ще изискват прилагане на нашите ангажменти за намаляване на емисиите по начин, който увеличава максимално ползите и свежда до минимум разходите, включително чрез разпространение на иновативни технологични решения. Също така следва да се стремим да отделим растежа от използването на енергия и да се превърнем в икономика, която оползотворява ресурсите по по-ефективен начин, което не само ще даде на Европа конкурентно предимство, но и ще намали нейната зависимост от чужди източници на суровини и стоки.

Водеща инициатива: „Европа за ефективно използване на ресурсите“

Целта е да се подкрепи преминаване към икономика с ниски въглеродни емисии, която използва по ефективен начин всички ресурси. Целта е да се отдели нашият икономически растеж от използването на ресурси и енергия, да се намалят емисиите на CO₂, да се засили конкурентоспособността и да се насърчи по-голямата енергийна сигурност.

На равнище ЕС Комисията ще работи:

- за мобилизиране на финансовите инструменти на ЕС (напр. развитие на селските райони, структурни фондове, рамкова програма за изследвания и развой, Трансевропейските мрежи, Европейската инвестиционна банка) като част от последователна стратегия за финансиране, която обединява европейското и националното обществено и частно финансиране;
- за укрепване на рамка за използване на инструменти, основани на пазара (напр. търговия с емисии, преразглеждане на енергийното облагане, рамка за държавна помощ, която насърчава по-широкото използване на екологични обществени поръчки);
- за представяне на предложения за модернизиране и изграждане на невъглероден транспортен сектор за постигане на повишена конкурентоспособност. Това може да се постигне чрез комбинация от мерки, напр. инфраструктурни мерки като ранно използване на мрежова инфраструктура за придвижване чрез електроенергия, интелигентно управление на трафика, подобрена логистика, стремеж към намаляване на емисиите на CO₂ за автомобили, за авиационния и морския сектор, включително стартиране на широкомащабна европейска инициатива за екологични автомобили, което ще спомогне за насърчаване на нови технологии, включително задвижваните с електричество и хибридни автомобили чрез комбинация от изследвания, определяне на общи стандарти и развитие на необходимата инфраструктурна поддръжка;
- за ускоряване на изпълнението на стратегически проекти с висока добавена стойност за Европа, насочени към критически точки, в частност трансгранични отрязъци и интермодални възли (градове, пристанища, логистични платформи);
- за завършване изграждането на вътрешен енергиен пазар и изпълнението на плана за стратегически енергийни технологии, като се насърчават възобновяемите източници на енергия на единния пазар;
- за представяне на инициатива за превръщане на мрежите на Европа, включително трансевропейските енергийни мрежи, в европейска супермрежа, „интелигентни мрежи“ и междинни връзки, по-специално от източници на възобновяема енергия към мрежата (с подкрепа от структурните фондове и Европейската инвестиционна банка). Това включва насърчаване на инфраструктурни проекти от основно стратегическо значение за ЕС в регионите на Балтийско море, Балканите, Средиземно море и Евразия;
- за приемане и изпълнение на преразгледан план за действие за енергийна ефективност и за насърчаване на значима програма по ефективност на ресурсите (подкрепяща МСП и домакинствата) чрез използване на структурни и други средства за мобилизиране на ново финансиране чрез съществуващи много успешни модели на иновационни схеми за инвестиции; това би следвало да насърчи промени в моделите на потребление и производство;
- за установяване на визия за структурните и технологичните промени, необходими за преминаване към нисковъглеродна икономика, използваща ефективно ресурсите и устойчива на климата, до 2050 г., което ще позволи на ЕС да постигне целите си за намаляване на емисиите и за биологично разнообразие; това включва предотвратяване и отговор на бедствия, впрягане на ползите от сближаването, селскостопанската политика, политиката за развитие на селските райони и морската политика за реагиране на изменението на климата, особено чрез мерки за адаптация, основани на по-ефективно използване на ресурсите, което ще допринесе също за подобряване на сигурността на храната в световен мащаб.

На национално равнище държавите-членки трябва:

- постепенно да спрат субсидиите, вредни за околната среда, като ограничат изключенията до хора със социални потребности;
- да използват инструменти, основани на пазара, като данъчни поощрения и обществени поръчки за адаптиране на методите за производство и потребление;
- да развият интелигентни, усъвършенствани и изцяло свързани помежду си транспортни и енергийни инфраструктури и да използват напълно ИКТ;
- да осигурят координирано изпълнение на инфраструктурни проекти, в рамките на основната мрежа на ЕС, които допринасят значително за ефективността на цялата транспортна система на ЕС;
- да поставят ударение върху транспорта в градска среда, който генерира голяма част от претовареността и емисиите;
- да използват регулиране, стандарти за строително изпълнение и инструменти, основани на пазара, като данъчно облагане, субсидии и обществени поръчки, за да намалят използването на енергия и ресурси и да използват структурните фондове за инвестиции в енергийна ефективност в обществените сгради и в по-ефективно рециклиране;
- да поощрят инструментите, спестяващи енергия, като тези основани на използването на ИКТ, които биха могли да повишат ефективността в сектори, интензивно използващи енергия.

Водеща инициатива: „Индустриална политика за ерата на глобализацията“

Промишлеността и особено МСП бяха поразени тежко от икономическата криза и всички сектори са изправени пред предизвикателството на глобализацията и приспособяването на производствените си процеси към икономиката с ниски въглеродни емисии. Въздействието на тези предизвикателства ще се различава в отделните сектори — на някои от тях ще се наложи да „преоткрият“ себе си, а за други тези предизвикателства ще представят нови възможности за стопанска дейност. Комисията ще работи в тясно сътрудничество със заинтересовани страни в различни сектори (бизнес, профсъюзи, академични среди, НПО, организации на потребителите) и ще изготви рамка за модерна индустриална политика в подкрепа на предприемачеството, за насочване и подпомагане на промишлеността да се подготви за тези предизвикателства, за поощряване на конкурентоспособността на европейските основни, произвеждащи индустрии и услуги и да им помогне да се възползват от възможностите на екологичната икономика. Рамката ще бъде насочена към всички елементи на все по-международната верига на стойностите от достъп до суровини до услуги след продажбата.

На равнище ЕС Комисията ще работи:

- за установяване на индустриална политика, създаваща най-добрата среда за поддържане и развитие на силна, конкурентна и диверсифицирана индустриална основа в Европа, както и подкрепа на прехода на производствените сектори към по-голяма енергийна и ресурсна ефективност;
- за развитие на хоризонтален подход към индустриалната политика, съчетаващ различни инструменти на политиката (напр. „интелигентно“ регулиране, модернизираните правила за обществени поръчки, конкуренцията и определяне на стандарти);
- за подобряване на бизнес средата, по-специално за МСП, включително чрез намаляване на разходите по трансакции за развиване на стопанска дейност в Европа, насърчаване на групи и подобряване на икономически поносим достъп до финансиране;
- за насърчаване на реструктурирането на сектори в затруднение към дейности, ориентирани към бъдещето, включително чрез бързо пренасочване на умения към новопоявяващи се сектори и пазари с бърз растеж и подкрепа от режима на ЕС за държавна помощ и/или Европейския фонд за приспособяване към глобализацията;

- за поощряване на технологии и методи на производство, които намаляват използването на естествени ресурси и увеличават инвестициите в съществуващите естествени активи на ЕС;
- за насърчаване излизането на МСП на международна сцена;
- за гарантиране, че транспортните и логистични мрежи дават възможност на индустрията в целия Съюз да има ефективен достъп до общия пазар и международните пазари отвъд него;
- за развитие на ефективна космическа политика, която да осигури инструменти за справяне с някои от ключовите глобални предизвикателства и по-специално по отношение на „Галилео“ и GMES;
- за насърчаване на конкурентоспособността на европейския туристически сектор;
- за преразглеждане на нормите за подкрепа на прехода на секторите за производство и услуги към по-голяма ефективност на ресурсите, включително по-ефективно рециклиране; за подобряване на начина, по който установяването на европейски стандарти насочва европейските и международните стандарти към дългосрочна конкурентоспособност на европейската индустрия. Това ще включи насърчаване на комерсиализацията и стартиране на ключови необходими технологии;
- за обновяване на стратегията на ЕС за насърчаване на корпоративната социална отговорност като ключов елемент за осигуряване на дългосрочно доверие на работещите и потребителите.

На национално равнище държавите-членки трябва:

- да подобрят бизнес средата, особено за иновативни МСП, включително чрез доставки на общественния сектор в подкрепа на поощренията за иновации;
- да подобрят условията за укрепване на интелектуалната собственост;
- да намалят административната тежест върху дружествата и да подобрят качеството на бизнес законодателството;
- да работят заедно със заинтересовани страни в различни сектори (бизнес, профсъюзи, академични среди, НПО, организации на потребителите) за определяне на трудностите и разработване на съвместен анализ за това, как да се поддържа силна индустриална и познавателна база и ЕС да бъде в състояние да поведе глобалното устойчиво развитие.

Приобщаващ растеж — икономика с високо ниво на заетост, която да поражда икономическо, социално и териториално сближаване

Постигането на приобщаващ растеж означава хората да станат по-способни чрез високи нива на заетост, инвестиране в умения, борба с бедността и модернизиране на пазарите на труда, системите за обучение и социална защита, така че да се помогне на хората да предвидят и управляват промените и да изградят сплотено общество. От съществено значение е ползите от икономическия растеж да се разпространят във всички части на Съюза, включително най-далечните региони, като така засилят териториалното сближаване. Става дума за осигуряване на достъп и възможности за всички през жизнения цикъл. Европа трябва изцяло да използва трудовия си потенциал, за да се изправи пред предизвикателствата на застаряващото население и засилващата се глобална конкуренция. Ще са необходими политики за насърчаване на равенството между половете, за да се увеличи участието на трудовата сила, като така се засили растежът и социалното сближаване.

Европа трябва да предприеме действия:

- Заетост: Поради демографските промени нашата работна сила ще намалее. Само две трети от населението в работоспособна възраст понастоящем е заето в сравнение с

над 70 % в САЩ и Япония. Нивото на заетост на жени и по-възрастни работници е изключително ниско. Младите хора бяха тежко засегнати от кризата, като нивото на безработица сред тях е над 21 %. Съществува висок риск хората, които са далеч или недостатъчно свързани с работната среда, да изгубят напълно връзката си с пазара на труда.

- Умения: Около 80 млн. души имат ниски или основни умения, но образованието през целия живот е в полза най-вече на по-образованите. До 2020 г. 16 млн. работни места повече ще изискват високи квалификации, а търсенето на ниски умения ще спадне с 12 млн. работни места. Постигането на по-дълъг работен живот ще изисква възможността да се добиват и развиват нови умения през целия живот.
- Борба с бедността: 80 милиона души бяха застрашени от бедност преди кризата. От тях 19 млн. са деца. 8 % от работещите не са достатъчно платени, за да бъдат поставени над прага на бедността. Най-изложени на това са безработните.

Действията по този приоритет ще изискват модернизиране и укрепване на нашите политики за заетост, образование и обучение и на системите за социална защита чрез увеличаване на участието в трудовия живот и намаляване на структурната безработица, както и повишаване на корпоративната социална отговорност сред бизнес общността. Достъпът до заведения за грижи за деца и грижи за други членове на семейството ще бъде важен в това отношение. Прилагането на набор от принципи относно гъвкавата сигурност и даването на възможност на хората да придобият нови умения за приспособяване към нови условия и потенциални промени в кариерата ще бъдат ключ към това. Ще бъде необходимо голямо усилие за справяне с бедността и социалното изключване и за намаляване на неравенството по отношение на здравето, за да се осигури, че всеки да може да извлече полза от растежа. С еднаква важност ще бъде нашата способност да посрещнем предизвикателството за поощряване на това застаряващото население да бъде здраво и активно, за да се позволи социална сплотеност и по-висока продуктивност.

Водеща инициатива: „Програма за нови умения и работни места“

Целта е да се създадат условия за модернизиране на трудовите пазари с оглед на повишаване на нивата на заетост и осигуряване на устойчивост на нашите социални модели. Това означава да се даде сила на хората чрез придобиване на нови умения с цел да се даде възможност на настоящата и бъдеща работна сила да се приспособи към новите условия и възможните промени в кариерата им, да се намали безработицата и да се повиши производителността на труда.

На равнище ЕС Комисията ще работи:

- за определяне и реализиране на втория етап на програмата за гъвкава сигурност, заедно с европейските социални партньори, за намиране на начини за по-добро управление на икономическите преходи и за борба с безработицата и повишаване на нивата на активност;
- за приспособяване на законодателната рамка в съответствие с принципите на разумно регулиране към променящите се модели на работа;
- за улесняване и насърчаване на трудовата мобилност в рамките на ЕС и по-добро съгласуване на търсенето и предлагането на работа с подходяща финансова подкрепа от структурните фондове, особено Европейския социален фонд (ЕСФ) и за насърчаване на далновидна и всеобхватна политика по трудова миграция, която по гъвкав начин да отговори на приоритетите и нуждите на трудовите пазари;

- за укрепване на възможностите на социалните партньори и пълноценно използване на потенциала за решаване на проблеми на социалния диалог на всички нива (ЕС, национално/регионално, секторно, дружествено) и за насърчаване на засилено сътрудничество между институциите на пазара на труда, включително службите по обществена заетост на държавите-членки;
- за даване на силен тласък на стратегическата рамка за сътрудничество в образованието и обучението, в което да бъдат включени всички заинтересовани страни. В резултат на това ще се стигне до изпълнението на принципите за обучение през целия живот (в сътрудничество с държавите-членки, социални партньори, експерти), включително чрез гъвкави образователни мостове между различните сектори и нива на образование и обучение и чрез засилване на привлекателността на професионалното обучение. Следва да се проведат консултации със социалните партньори на европейско равнище с оглед на развитието на тяхна собствена инициатива в тази област;
- за гарантиране, че познанията, изисквани за участие в по-нататъшно обучение и на пазара на труда, се придобиват и признават по време на общото, професионалното, висшето образование и образованието за възрастни и за развитие на общ езиков и оперативен инструмент за образование/обучение и работа: Европейска рамка за умения, компетентност и професии.

На национално равнище държавите-членки трябва:

- да изпълнят определените от тях национални мерки за гъвкава сигурност съгласно споразумението с Европейския съвет, да намалят разпокъсването на трудовия пазар и да улеснят преходите, както и да улеснят съвместяването на работата със семейния живот;
- да преразгледат и редовно да контролират ефективността на данъчните системи и системите за социални придобивки, така че трудовата заетост да бъде предпочитан източник на доходи, като се наблегне специално на нискоквалифицираните работници, и се премахнат мерките, които обезсърчават започването на самостоятелен бизнес;
- да насърчават нови форми на баланс между работата и семейния живот и политики на „остаряване при активност“, както и повишаване на равенството между половете;
- да насърчават и наблюдават ефективното прилагане на резултатите от социалния диалог;
- за даване на силен тласък на изпълнението на Европейската квалификационна рамка чрез изграждане на национални квалификационни рамки;
- за гарантиране на придобиването и признаването на компетенции, необходими за по-нататъшно обучение и на трудовия пазар по време на общото, професионалното, висшето образование и образованието за възрастни, включително неформално и неофициално обучение;
- за развитие на партньорства между света на образованието/обучението и работата, особено чрез включване на социалните партньори в планирането на образователни и обучителни програми.

Водеща инициатива: „Европейска платформа срещу бедността“

Целта е да се осигури икономическо, социално и териториално сближаване въз основа на текущата Европейска година за борба с бедността и социалното изключване, така че да се повиши осъзнаването и да се признаят основните права на хората в условия на бедност и социално изключване, като им се даде възможност да живеят достойно и да участват активно в обществото.

На равнище ЕС Комисията ще работи:

- да превърне отворения метод на координация по въпросите на социалното изключване и социалната защита в платформа за сътрудничество, партньорска оценка и обмен на добри практики и в инструмент за стимулиране на ангажимента на обществени и частни заинтересовани страни да намалят социалното изключване и да предприемат конкретни действия, включително чрез целенасочена подкрепа от структурните фондове, особено ЕСФ;

- да изготви и реализира програми за насърчаване на социалните иновации за най-уязвимите, по-специално като предостави иновативно образование, обучение и възможности за работа за общности в неравностойно положение, да се бори с дискриминацията (напр. на лица с увреждания) и да развие нова програма за интеграция на мигрантите, която да им позволи да се възползват напълно от своя потенциал;
- да предприеме оценка на това доколко системите за социална защита и пенсионните системи са адекватни и устойчиви и да определи начини за осигуряване на по-добър достъп до системите за здравеопазване.

На национално равнище държавите-членки трябва:

- да насърчават споделена колективна и индивидуална отговорност за борба с бедността и социалното изключване;
- Да определят и реализират мерки, насочени към специфичните обстоятелства на групи в особен риск (като семейства с един родител, възрастни жени, малцинства, ромско население, хора с увреждания и бездомни);
- да разгърнат напълно своите системи за социална защита и пенсии, така че да осигурят подходяща подкрепа за доходите и достъп до здравеопазване.

3. Липсващи връзки и проблеми

Всички политики, инструменти и законодателни актове на ЕС, както и неговите финансови инструменти, следва да бъдат мобилизирани за постигане на целите на стратегията. Комисията възнамерява да засили ключови политики и инструменти като единния пазар, бюджета и външната икономическа програма на ЕС, за да се съсредоточи върху изпълнението на целите на „Европа 2020“. Оперативните предложения за осигуряване на техния пълен принос към стратегията са неразделна част от „Европа 2020“.

3.1. Единен пазар за 21-ви век

Наличието на по-силен, по-задълбочен, по-разширен единен пазар е от жизненоважно значение за растежа и създаването на работни места. Настоящите развития обаче показват симптоми на умора от интеграцията и разочарование по отношение на единния пазар. Кризата добави изкушението на икономическия национализъм. Бдителността на Комисията и общото чувство за отговорност сред държавите-членки предотвратиха движение към дезинтеграция. Необходим е нов импулс – истински политически ангажимент – за нов старт на единния пазар чрез бързо приемане на инициативите, изброени по-долу. Този политически ангажимент ще се нуждае от комбинация от мерки за запълване на пропуските в единния пазар.

Всеки ден бизнесът и гражданите са изправени пред действителност, в която все още има пречки за трансгранична дейност въпреки законното съществуване на единния пазар. Те осъзнават, че мрежите не са достатъчно свързани една с друга и че прилагането на правилата на единния пазар все още не е еднакво навсякъде. Често бизнесът и гражданите все още трябва да се справят с 27 различни законови системи за една и съща трансакция. Докато нашите предприятия продължават да са изправени пред всекидневната действителност на разпокъсаност и разминаващи се правила, техните конкуренти от Китай, САЩ и Япония черпят пълни сили от своите големи вътрешни пазари.

Единният пазар беше замислен преди появата на интернет и преди ИКТ да се наложат като един от основните фактори на растежа, както и преди услугите да се превърнат в толкова голяма част от европейската икономика. Появата на нови услуги (напр. в областта на съдържанието и медиите, здравето, интелигентните системи за измерване на енергията) показва огромен потенциал, но Европа ще оползотвори този потенциал само ако се пребори с разпокъсаността, която понастоящем възпира потока на онлайн съдържание и достъпа на потребители и предприятия.

За да може единният пазар да служи на целите на „Европа 2020“, са необходими добре работещи и свързани пазари, на които конкуренцията и потребителският достъп са стимул за растеж и иновации. Отворен единен пазар за услуги трябва да бъде създаден въз основа на директивата за услугите, като същевременно се гарантира качество на услугите, предоставяни на потребителите. Пълното прилагане на директивата за услугите би могло да повиши търговията в комерсиалните услуги с 45 %, преките чуждестранни инвестиции с 25 %, като доведе до повишение на БВП от между 0,5 % и 1,5 %.

Достъпът на МСП до единния пазар трябва да се подобри. Предприемачеството трябва да се развие чрез конкретни инициативи на политиката, включително опростяване на дружественото законодателство (процедури по несъстоятелност, статут на частните дружества и т.н.) и инициативи, позволяващи на предприемачите да започнат отново търговска дейност след неуспех. На гражданите трябва да се предоставят възможности пълноценно да участват в единния пазар. За това е необходимо те да имат повече възможности и по-голяма увереност да купуват стоки и услуги зад граница, особено по Интернет.

Чрез прилагането на политиката за конкуренция Комисията ще гарантира единният пазар да остане отворен пазар, запазващ равните възможности за фирмите и противодействащ на националния протекционизъм. Но политиката за конкуренция ще допринесе още повече за постигане на целите на „Европа 2020“. Политиката за конкуренция гарантира, че пазарите предоставят добра среда за иновации, например чрез възпрепятстване на злоупотреби с патенти и права на собственост. Недопускането на злоупотреби с пазара и на споразумения между фирми в разрез с правилата за конкуренция води до осигуряване на стимули за иновации. Политиката за държавна помощ може също така да допринесе активно и положително за целите на „Европа 2020“ като насърчава и подкрепя инициативи за по-иновативни, ефективни и екологични технологии, като същевременно улеснява достъпа до обществена подкрепа за инвестиции, рисков капитал и финансиране за изследвания и развой.

Комисията ще предложи действия за справяне с проблемите на единния пазар като:

- укрепване на структурите за навременно и правилно реализиране на мерките на единния пазар, включително законодателството за мрежите, директивата за услугите и пакет за законодателно регулиране и надзор на финансовите пазари, ефективното им прилагане и бързото решаване на евентуални проблеми;
- напредване по програмата за разумно регулиране, включително обмисляне на по-широко използване на регламенти вместо директиви, стартиране на последваща оценка на съществуващото законодателство, продължаване на пазарния мониторинг, намаляване на административните тежести, премахване на данъчните пречки, подобряване на бизнес средата, особено за МСП, и подкрепа за предприемачеството;

- адаптиране на европейското и националното законодателство към дигиталната ера, така че да се насърчи разпространението на съдържание с високо ниво на надеждност за потребители и предприятия. Това изисква изменение на правилата за отговорност, гаранциите, доставките и разрешаването на спорове;
- улесняване и намаляване на разходите на бизнеса и потребителите при сключване на договори с партньори в други държави от ЕС, особено като се предложат хармонизирани решения за потребителски договори, договорни клаузи по европейски модел и като постига напредък към незадължително европейско договорно право;
- улесняване и намаляване на разходите на бизнеса и потребителите при прилагане на договори и признаване на решения на съда и документи в други държави на ЕС.

3.2. Инвестиране в растеж: политика на сближаване, мобилизиране на бюджета на ЕС и на финансиране от частни източници

Икономическото, социално и териториално сближаване ще остане в центъра на стратегията „Европа 2020“, за да се осигури мобилизирането и насочването на цялата енергия и възможности за постигане на приоритетите на стратегията. Политиката на сближаване и нейните структурни фондове, важни сами по себе си, са ключов механизъм за постигане на приоритетите за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж в държавите-членки и регионите.

Финансовата криза имаше огромно отражение върху възможностите на европейския бизнес и правителства да финансират инвестиции и иновативни проекти. Ключ към постигане на целите на „Европа 2020“ е регулаторна среда, чрез която финансовите пазари да бъдат както ефективни, така и сигурни. Европа трябва да направи всичко възможно за мобилизиране на своите финансови средства, следване на нови пътища в съчетаването на частни и обществени финанси и в създаването на иновативни инструменти за финансиране на необходимите инвестиции, включително публично-частни партньорства. Европейската инвестиционна банка и Европейският инвестиционен фонд могат да подкрепят този „непорочен кръг“, в който иновациите и предприемачеството могат да бъдат рентабилно финансирани — от инвестиции на ранен етап до регистрация на фондовите пазари в партньорство с многобройни публични инициативи и схеми, които вече действат на национално равнище.

Многогодишната финансова рамка на ЕС също ще трябва да отрази дългосрочните приоритети за растеж. Комисията възнамерява да включи приоритетите, щом има споразумение по тях, в предложенията си за следващата многогодишна финансова рамка, която следва да се изготви догодина. Дискусията следва да бъде не само относно нивата на финансиране, но и относно това как различните инструменти за финансиране като структурни фондове, фондове за земеделие и развитие на селските райони, рамковата програма за изследвания и рамковата програма за конкурентоспособност и иновации следва да бъдат изготвени, за да се постигнат целите на „Европа 2020“, така че да се постигне най-голямо въздействие, да се осигури ефективност и наличие на добавена стойност за ЕС. Ще бъде важно да се намерят начини за повишаване въздействието на бюджета на ЕС — макар и малко, то може да има важен ефект на катализатор, когато е внимателно насочено.

Комисията ще предложи действия за развиване на иновативни решения за финансиране в подкрепа на целите на „Европа 2020“ като:

- Използва в пълна степен възможностите за подобряване на ефективността и ефикасността на съществуващия бюджет на ЕС чрез по-силно степенуване по важност и по-добро разпределение на разходите на ЕС съгласно целите на „Европа 2020“ за справяне с настоящата разпокъсаност на инструментите за финансиране на ЕС (напр. изследвания, развой и иновации, ключови инфраструктурни инвестиции в трансгранични енергийни и транспортни мрежи и технологии с ниски въглеродни емисии). Възможността за преразглеждане на финансовия регламент също трябва да се използва за развиване на потенциала за иновативни финансови инструменти, като същевременно се осигурява добро финансово управление;
- изработване на нови финансови инструменти, по-специално в сътрудничество с ЕИБ/ЕИФ и частния сектор, които да отговорят на неудовлетворените досега потребности на бизнеса. Като част от предстоящия план за изследвания и иновации Комисията ще координира инициатива с ЕИБ/ЕИФ за осигуряване на допълнителен капитал за финансиране на иновативни и разрастващи се предприятия;
- Действителното създаване на ефективен европейски пазар на рисков капитал, като по този начин силно се улесни прекия достъп на бизнеса до капиталовите пазари и се изследват стимулите за средства на частния сектор, чрез които да се предостави финансиране за дружества в начален стадий на дейност и за иновативни МСП.

3.3. Използване на нашите инструменти за външна политика

Растежът на световната икономика ще открие нови възможности за европейските износители и ще осигури конкурентен достъп до жизненоважен внос. Всички инструменти на външната икономическа политика трябва да бъдат разгърнати, за да се насърчи растежа в Европа чрез участие на световни пазари, които са отворени и справедливи. Това се отнася за външните аспекти на различните ни вътрешни политики (напр. енергетика, транспорт, селско стопанство, научни изследвания и развойна дейност и т.н.), но най-вече за координирането в областта на търговията и на международната макроикономическа политика. Отварянето на Европа, действаща в международна рамка, основана на правила, е най-добрият начин да се използват предимствата на глобализацията, за да се постигнат растеж и работни места. Същевременно ЕС трябва да се наложи по-ефективно на световната сцена, като заеме водеща роля в оформянето на бъдещия световен икономически ред чрез Г—20 и като се стреми да защитава европейските интереси чрез активно използване на всички инструменти, с които разполага.

Част от растежа, който ще осъществи Европа през следващото десетилетие, ще трябва да дойде от бързо развиващите се икономики, тъй като тяхната средна класа ще се развива и ще внася стоки и услуги, в които Европейският съюз има конкурентно предимство. ЕС е най-голямото търговско обединение в света и просперира, като е отворен към света и следи внимателно какво вършат другите развити или бързо развиващи се икономики, за да предвидят бъдещите тенденции или да се адаптират към тях.

Основна цел трябва да бъдат действията в рамките на СТО или двустранните действия, за да се осигури по-добър пазарен достъп за предприятията на ЕС, включително МСП, както и равнопоставеност спрямо нашите външни конкуренти. Освен това трябва да насочим по-

добре и да подобрим диалога си относно регулирането, особено в нови области, като климата и екологичния растеж, като при възможност увеличаваме влиянието си в света чрез насърчаване на еквивалентността, взаимното признаване и сближаването по основни въпроси на регулирането, а също и насърчаване на приемането на нашите правила и стандарти.

Стратегията „Европа 2020“ засяга не само ЕС, а може също да осигури значителни възможности за страните кандидатки и за съседните ни страни, като подпомогне усилията им за реформи. Разширяването на областта, в която се прилагат правилата на ЕС, ще създаде нови възможности както за ЕС, така и за съседите му.

Освен това една от изключително важните цели през следващите няколко години ще бъде изграждането на стратегически отношения с бързо развиващите се икономики, за да се обсъждат въпроси от взаимен интерес, да се насърчава сътрудничеството в областта на регулирането и в други сфери и да се решават двустранни въпроси. Тези отношения трябва да се основават на гъвкави структури, които да бъдат по-скоро политически, отколкото технически.

През 2010 г. Комисията ще изготви търговска стратегия за Европа за 2020 г., която ще включва:

- насочване на вниманието към приключване на текущите многостранни и двустранни търговски преговори, особено на тези с най-силен икономически потенциал, както и по-добро изпълняване на съществуващите споразумения, като вниманието се насочи към нетарифните пречки пред търговията;
- инициативи за отваряне на търговията за сектори на бъдещето, като „зелени“ продукти и технологии, високотехнологични продукти и услуги, както и за международна стандартизация, особено в областите, които водят до растеж;
- предложения за стратегически диалози на високо равнище с основни партньори за дискусии по въпроси, вариращи от пазарния достъп, регулаторната рамка, световните дисбаланси, енергетиката и измененията на климата и достъпа до суровини до бедността, образованието и развитието в света. Комисията ще работи също за укрепване на Трансатлантическия икономически съвет със САЩ, на Икономическия диалог на високо равнище с Китай и за задълбочаване на отношенията с Япония и Русия.
- доклад за пречките пред търговията и инвестициите, който ще започне да се изготвя през 2011 г., а след това ще се публикува всяка година преди пролетното заседание на Европейския съвет, и в който ще се набелязват начини за подобряване на достъпа до пазара и на регулаторната среда за предприятията от ЕС.

ЕС е фактор от световно значение и приема сериозно международните си отговорности. Съюзът развива реално партньорство с развиващите се страни за изкореняване на бедността, за насърчаване на растежа и за изпълнение на Целите на хилядолетието за развитие (ЦХР). Връзките ни с Африка са особено тесни и в бъдеще трябва да инвестираме допълнително, за да развиваме това тясно партньорство. Това ще се осъществи в рамките на по-широките текущи усилия за увеличаване на помощта за развитие, за подобряване на ефикасността на програмите ни за помощ, като се разпределят ефективно задачите с държавите-членки и като се отразяват по-добре целите на развитието в другите политики на Европейския съюз.

4. ИЗХОД ОТ КРИЗАТА: ПЪРВИ СЪПКИ В ПОСОКА 2020 Г.

За противопоставяне на кризата бяха използвани активно и решително инструменти на политиката. В случаите, когато това бе възможно, фискалната политика изигра експанзионистична и контрациклична роля. Лихвените проценти бяха сведени до исторически ниски стойности, а за финансовия сектор бе осигурена ликвидност по безпрецедентен начин. Правителствата предоставиха масирана подкрепа на банките чрез гаранции, рекапитализиране или чрез „изчистване“ на обезценените активи от счетоводните баланси. Други сектори на икономиката бяха подкрепени чрез временната и извънредна рамка за държавните помощи. Всички тези действия бяха оправдани и все още са. Те обаче не могат да бъдат постоянни. Не може постоянно да се поддържа висок държавен дълг. Преследването на целите на „Европа 2020“ трябва да се основава на убедителна стратегия за прекратяване на извънредните мерки в областта на бюджетната и паричната политика, от една страна, и на пряката правителствена подкрепа за стопанските сектори, особено за финансовия сектор, от друга страна. Важен е редът, по който ще се извърши прекратяването на тези няколко изключителни мерки. За да се гарантира общото успешно прекратяване на мерките, е необходимо засилено съгласуване на икономическите политики, особено в еврозоната.

4.1. Формулиране на надеждна стратегия за излизане от кризата

Предвид на оставащата несигурност по отношение на икономическата перспектива и на нестабилността на финансовия сектор мерките за подкрепа следва да бъдат спрени едва когато може да се смята, че възстановяването на икономиката е устойчиво, и когато бъде възстановена финансовата стабилност⁴. Прекратяването на временните мерки, свързани с кризата, следва да стане по координиран начин, като се отчита възможната отрицателна верижна реакция в държавите-членки, както и взаимодействията между различните инструменти на политиката. Трябва да се възстанови дисциплината по отношение на държавните помощи, като се започне от приключването на временната рамка за държавните помощи. Този подход на координиране ще трябва да се основава на следните принципи:

- Прекратяването на фискалните стимули следва да започне в момента, в който възстановяването е стабилно. Графикът обаче може да се различава в различните страни, откъдето възниква необходимостта от висока степен на координиране на европейско ниво.
- Краткосрочната подкрепа за безработните следва да започне да отпада, след като се достигне до повратен момент в растежа на БВП, за който може да се смята, че е твърдо установен, и след като заетостта, която обикновено закъснява, ще е започнала да се увеличава.
- Схемите за секторна подкрепа следва да се прекратят рано, тъй като са свързани с големи бюджетни разходи, счита се, че са постигнали като цяло целите си, както и поради възможните нарушения на единния пазар.
- Подкрепата за достъпа до финансиране следва да продължи докато се появят ясни знаци за завръщане към нормалните финансови условия за бизнеса.

⁴ Заключение на Европейския съвет от 10/11 декември 2009 г.

- Оттеглянето на подкрепата за финансовия сектор, като се започне от схемите, гарантирани от правителствата, ще зависи от цялостното състояние на икономиката и в частност от стабилността на финансовата система.

4.2. Реформата на финансовата система

В краткосрочен план основен приоритет ще бъде възстановяването на финансовия сектор, така че да стане солиден, стабилен и устойчив и да е в състояние да финансира реалната икономика. За тази цел ще трябва напълно и навреме да се изпълнят ангажиментите в рамките на Г—20. По-конкретно, трябва да се постигнат пет цели:

- да се осъществят договорените реформи на надзора на финансовия сектор;
- да се отстранят недостатъците в регулирането, като се насърчава прозрачността, стабилността и отчетността, по-конкретно относно дериватните инструменти и пазарната инфраструктура;
- да приключи укрепването на правилата за надзора, счетоводството и защитата на потребителите под формата на единен европейски правилник, обхващащ по подходящ начин всички финансови заинтересовани страни и пазари;
- да се подсили управлението на финансовите институции, за да се отстранят откритите по време на финансовата криза слабости в областта на идентифицирането и управлението на риска;
- да бъде стартирана амбициозна политика, чрез която в бъдеще ще можем да предотвратяваме и ако се наложи, да управляваме по-добре възможни финансови кризи. Предвид конкретната отговорност на финансовия сектор в настоящата криза, при провеждането на тази политика ще бъде потърсено съответното участие на сектора.

4.3. Мерки за интелигентна бюджетна консолидация за дългосрочен растеж

За да бъдат възстановени условията за устойчив растеж и работни места, е изключително важно публичните финанси да са солидни и ето защо ни е необходима цялостна стратегия за прекратяване на мерките. За тази цел трябва постепенно да се спрат краткосрочните кризисни мерки и да се въведат средносрочни и дългосрочни реформи за насърчаване на устойчивостта на публичните финанси и за увеличаване на потенциалния растеж.

Пактът за стабилност и растеж предоставя правилната рамка за изпълнение на стратегиите за прекратяване на изключителните мерки във фискалната област и държавите-членки изготвят такива стратегии в програмите си за стабилност и сближаване. Началото на фискалната консолидация следва по принцип да настъпи за повечето страни през 2011 г. Процесът на ограничаване на дефицита под 3 % от БВП следва да приключи по правило до 2013 г. В редица страни може да се наложи обаче фазата на консолидиране да започне преди 2011 г., което означава, че в тези случаи прекратяването на временните мерки за подкрепа, свързани с кризата, може да трябва да се извърши едновременно с фискалната консолидация.

За да бъде подкрепен потенциалът на ЕС за икономически растеж и устойчивостта на нашите социални модели, консолидирането на публичните финанси в контекста на Пакта за стабилност и растеж предполага определянето на приоритети и труден избор:

координирането на равнище ЕС може да помогне на държавите-членки в изпълнението на тази задача и да спомогне за предотвратяване на верижна реакция. Освен това от значение е и съдържанието и качеството на държавните бюджетни разходи: в програмите за бюджетна консолидация следва да се дава приоритет на „области, които стимулират растежа“, като образование и квалификация, научни изследвания и развойна дейност и инвестиране в мрежи, например високоскоростен интернет, енергийни и транспортни връзки — т.е. основните тематични области на стратегията „Европа 2020“.

Приходната част на бюджета също е от значение и следва да се обърне особено внимание на качеството на системата на приходите/данъците. Когато се наложи да се увеличат данъците, това следва да се извършва, като същевременно данъчните системи се правят така, че да насърчават растежа, когато е възможно. Например следва да се избягва увеличаването на данъците върху заетостта, както ставаше в миналото и предизвикваше загуба на работни места. По-скоро държавите-членки следва да пренасочат данъчната тежест от заетостта към енергетиката и околната среда като част от постигането на „по-зелени“ данъчни системи.

Фискалната консолидация и дългосрочната финансова устойчивост трябва да бъдат придружени от значителни структурни реформи, особено на системите за пенсионно осигуряване, здравеопазване, социална защита и образование. Публичната администрация следва да използва ситуацията като възможност за подобряване на ефикасността и качеството на услугите. Политиката за обществените поръчки трябва да гарантира най-ефикасното използване на публични средства, а пазарите за обществени поръчки трябва да продължат да бъдат отворени за целия ЕС.

4.4. Координиране в рамките на икономическия и паричен съюз

За държавите-членки, приели еврото, общата парична единица се прояви като полезно предпазно средство от нестабилността на обменния курс. Кризата обаче разкри колко взаимно зависими са станали икономиките в еврозоната, особено във финансовата сфера, което увеличава вероятността от верижна реакция. Различаващите се модели на растежа водят в някои случаи до натрупване на неустойчиви държавни дългове, които на свой ред оказват натиск върху единната валута. По този начин кризата увеличи някои от стоящите пред еврозоната предизвикателства, например устойчивостта на публичните финанси и потенциалния растеж, но също и дестабилизиращата роля на дисбалансите и на разликите в конкурентоспособността.

Преодоляването на тези предизвикателства за еврозоната е от огромно значение и е спешно необходимо, за да се осигури стабилност и устойчив растеж, водещ до създаване на работни места. Справянето с тези предизвикателства изисква координиране на политиката, което е по-активно и по-тясно и включва:

- рамка за по-задълбочен и по-цялостен надзор за страните от еврозоната. Икономическият надзор трябва да обхваща като неразделна част не само засилването на финансовата дисциплина, но и макроикономическите дисбаланси и развитието на конкурентоспособността, особено с оглед на това да се позволи адаптиране на политиката.
- рамка за противопоставяне на непосредствените заплахи за финансовата стабилност на еврозоната като цяло;

- подходящо външно представителство на еврозоната за решително справяне с глобалните икономически и финансови предизвикателства.

Комисията ще направи предложения, за да постигне напредък в осъществяването на тези идеи.

5. ПОСТИГАНЕ НА РЕЗУЛТАТИ: ПО-СИЛНО УПРАВЛЕНИЕ

За да бъдат осъществени промените, стратегията „Европа 2020“ се нуждае от по-добра насоченост, ясни цели и прозрачни показатели за оценка на напредъка. Това ще наложи изграждането на силна рамка на управление, чиито инструменти се използват добре, за да се гарантира навременно и ефективно изпълнение.

5.1. Предложение за структура на „Европа 2020“

Стратегията следва да бъде организирана, като се използва тематичен подход и по-целеви надзор на отделните страни. Тя се опира на вече съществуващи инструменти за координиране. По-конкретно:

- При **тематичния подход** вниманието ще се спре на целите, набелязани в раздел 2, особено на постигането на 5-те водещи цели. Основният инструмент ще бъде програмата „Европа 2020“ и водещите ѝ инициативи, които изискват действия на равнище ЕС и държави-членки (вж. раздел 2 и приложения 1 и 2). Тематичният подход отразява измерението на ЕС, сочи ясно взаимната зависимост на икономиките на държавите-членки и позволява по-добра селективност по конкретните инициативи, чрез които се отбелязва напредък по стратегията и се подпомага осъществяването на водещите цели на ЕС и на държавите-членки.
- Чрез **докладването по страни** ще се допринесе за постигането на целите на „Европа 2020“, като се подпомогнат държавите-членки да определят и изпълнят стратегиите си за прекратяване на извънредните мерки, да възстановят макроикономическата стабилност, да открият какви са трудностите на национално равнище и да върнат икономиките си към устойчив растеж и устойчиви публични финанси. Докладването ще обхваща не само фискалната политика, но и основни макроикономически проблеми, свързани с растежа и конкурентоспособността (т.е. дисбалансите на макро равнище). Чрез него трябва да се гарантира интегриран подход спрямо формулирането и изпълнението на политиката, който е от основно значение за подкрепа на избора, който държавите-членки трябва да направят предвид натиска върху публичните им финанси. Специално внимание ще се обърне на функционирането на еврозоната и на взаимната зависимост между държавите-членки.

За да се постигне това, докладването и оценката на „Европа 2020“ и на Пакта за стабилност и растеж (ПСР) ще се извършват едновременно, за да се обединят средствата и целите, но ще бъдат запазени отделните инструменти и процедури, а цялостността на ПСР ще бъде съхранена. Това означава да се предлагат едновременно годишните програми за стабилност и сближаване и опростени програми за реформа, които ще изготви всяка държава-членка, в които се определят мерки за докладване на напредъка по тези цели, както и основни структурни реформи за справяне с трудностите по пътя към растежа. И двете програми, които следва да съдържат необходимите взаимни препратки, следва да се изпращат на

Комисията и на останалите държави-членки през последното тримесечие на годината. Европейският съвет за системен риск (ЕССР) следва редовно да докладва за финансовите рискове на макро равнище. Тези доклади ще бъдат значителен принос за цялостната оценка. Комисията ще оцени тези програми и ще докладва по осъществения напредък в тяхното изпълнение. Ще бъде отделено специално внимание на предизвикателствата пред икономическия и паричен съюз.

По този начин Европейският съвет ще получава цялата необходима информация, за да вземе решения. Той ще получава анализа на икономическата и трудовата ситуация, общото състояние на бюджета, финансовите условия на макро равнище и напредъка по тематичните програми по държава-членка и освен това ще може да има поглед върху общото състояние на икономиката на ЕС.

Интегрирани насоки

В институционален план стратегията „Европа 2020“ ще бъде изградена посредством малък набор от интегрирани насоки „Европа 2020“ (включващи насоки за трудовата заетост и за общата икономическа политика), които ще заменят 24-те съществуващи насоки. Тези нови насоки ще отразяват решенията на Европейския съвет и ще включват договорените цели. След като Европейският парламент представи становището си, както е предвидено в Договора, насоките следва да получат политическо одобрение на заседанието на Европейския съвет през юни, преди да бъдат приети от Съвета. След като бъдат приети, те следва да останат като цяло стабилни до 2014 г., за да се гарантира изпълнението им.

Препоръки за политиката

Към държавите-членки ще бъдат отправени препоръки за политиката в контекста на докладването по страни и в рамките на тематичния подход на „Европа 2020“. За надзора върху страните тези препоръки ще бъдат под формата на становища относно програмите за стабилност/сближаване в съответствие с Регламент (ЕО) № 1466/97 и ще бъдат придружени от препоръки съгласно общите насоки на икономическата политика (ОНИП, член 121, параграф 2). Тематичната част ще включва препоръки за трудовата заетост (член 148) и препоръки за отделните страни по други подобрени тематични въпроси (например бизнес средата, иновациите, функционирането на единния пазар, енергетиката/изменението на климата и т.н.), като тези препоръки могат също да бъдат отправени, доколкото имат макроикономически отражения съгласно ОНИП, както е посочено по-горе. Тази система за препоръки ще спомогне за постигането на сближаване между макроикономическата и фискалната рамка и тематичните програми.

Препоръките в рамките на надзора върху страните ще се отнасят до въпроси със значителни отражения за макроикономическата рамка и за публичните финанси, а чрез препоръките относно тематичния подход ще се предоставят подробни съвети за предизвикателствата на микроикономическо ниво и за тези, свързани с трудовата заетост. Тези препоръки ще бъдат достатъчно прецизни и по принцип ще съдържат график, в рамките на който съответната държава-членка се очаква да реагира (напр. две години). Тогава държавата-членка ще изложи действието, което ще предприеме, за да изпълни препоръката. Ако след изтичането на графика държава-членка не е реагирала по подходящ начин на препоръка за политиката или развива политика в противоречие на дадените съвети, Комисията би могла да издаде политическо предупреждение (член 121, параграф 4).

5.2. Кой за какво отговаря?

Съвместната работа за постигане на тези цели е от централно значение. В нашите взаимно свързани икономики ще възстановим растежа и работните места само ако всички държави-членки се движат в тази посока, като отчитат специфичните си особености. Нуждаем се от по-голямо чувство за ангажираност. Европейският съвет следва да предоставя общите насоки за стратегията въз основа на предложения на Комисията и воден от един основен принцип: ясна добавена стойност на ЕС. В това отношение ролята на Европейския парламент е особено важна. Необходимо е да бъде укрепен и приносът на заинтересованите страни на национално и регионално равнище и на социалните партньори. В приложение 3 е включен преглед и график на политическия цикъл „Европа 2020“.

Пълна ангажираност на Европейския съвет

Обратно на сегашното положение, при което Европейският съвет е последният елемент в процеса на вземане на решения по стратегията, той следва да води стратегията, тъй като е органът, осигуряващ интегрирането на политиките и управляващ взаимната зависимост между държавите-членки и ЕС.

Като си запазва правото на хоризонтално наблюдение на изпълнението на програмата „Европа 2020“, Европейският съвет би могъл да се спре на конкретни теми на бъдещите си заседания (напр. научни изследвания и иновации, квалификации и т.н.), като предостави насоки и необходимите стимули.

Съвет на министрите

Съответните състави на Съвета ще работят за изпълнението на програмата „Европа 2020“ и за постигането на целите в областите, за които отговарят. Като част от водещите инициативи държавите-членки ще бъдат приканени да увеличат обмена си на информация за политиката относно добрите практики в рамките на различните състави на Съвета.

Европейска комисия

Европейската комисия ще наблюдава ситуацията ежегодно въз основа на набор от показатели за общия напредък към целта за интелигентна, „зелена“ и приобщаваща икономика с високи нива на заетост, производителност и социално сближаване.

Тя ще издава годишен доклад за резултатите от стратегията „Европа 2020“, като се спира на постигането на договорените водещи цели и оценява докладите за отделните страни и програмите за стабилност и сближаване. В рамките на този процес Комисията ще представя препоръки или предупреждения за политиката, ще прави предложения за политиката, за да се постигнат целите на стратегията, и ще представя конкретна оценка на постигнатия напредък в еврозоната.

Европейски парламент

Европейският парламент следва да играе важна роля в стратегията, не само в качеството си на съзаконотател, но и като движеща сила за мобилизиране на гражданите и националните им парламенти. Парламентът би могъл например да използва следващата среща с националните парламенти, за да бъде обсъден приносът му към „Европа 2020“ и за да бъдат изразени съвместни възгледи пред Европейския съвет на пролетното му заседание.

Национални, регионални и местни органи

Всички национални, регионални и местни органи следва да осъществяват партньорството, като приобщават парламентите, социалните партньори и представителите на гражданското общество и като допринасят за изготвянето и изпълнението на национални програми за реформа.

Чрез установяването на постоянен диалог между различните нива на управление приоритетите на Съюза се приближават до гражданите, което засилва необходимата ангажираност за постигането на резултати по стратегията „Европа 2020“.

Заинтересовани страни и гражданското общество

Освен това Икономическият и социален комитет и Комитетът на регионите следва също да бъдат по-тясно приобщени в този процес. Обменът на добри практики, сравнението на постиженията и изграждането на мрежи, които се насърчават в няколко държави-членки, са друг полезен инструмент за постигане на ангажираност и динамизъм около необходимостта от реформа.

Следователно успехът на новата стратегия ще зависи до голяма степен от способността на институциите на Европейския съюз, на държавите-членки и на регионите да обяснят ясно: защо реформите са необходими и дори неизбежни, ако искаме да запазим качеството си на живот и да защитим социалните си модели; къде желаят да се намират през 2020 г. Европа и държавите-членки; и какъв принос очакват от гражданите, предприятията и представляващите ги организации. Като признава необходимостта да се вземат предвид националните особености и традиции, Комисията ще предложи за тази цел общ набор от комуникационни средства.

6. РЕШЕНИЯ ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ

Комисията предлага Европейският съвет на заседанието си през пролетта на 2010 г.:

- да приеме тематичните приоритети на стратегията „Европа 2020“;
- да определи петте водещи цели, както се предлага в раздел 2 на този документ: за инвестициите в научни изследвания и развойна дейност, образованието, енергетиката/изменението на климата, степента на заетост и намаляването на бедността, като определи мястото, което трябва да заема Европа до 2020 г.; да покани държавите-членки да водят диалог с Европейската комисия, за да се превърнат тези цели на ЕС в национални цели предвид решенията, които трябва да се вземат на заседанието на Европейския съвет през юни, като се отчетат националните особености и различните изходни позиции;
- да прикани Комисията да представи предложения за водещи инициативи и въз основа на това да поиска от Съвета (и съставите му) да вземат необходимите решения за осъществяването на инициативите;
- да приеме засилването на съгласуването на икономическата политика, за да се насърчи положителната верижна реакция и да се спомогне за по-ефективното справяне с предизвикателствата на Съюза; за тази цел Европейският съвет да одобри

съчетанието от тематични оценки и оценки по страни, както се предлага в настоящото съобщение, като същевременно стриктно се запазва целостта на Пакта; Европейският съвет да обърне също специално внимание на укрепването на икономическия и паричен съюз;

- да призове всички заинтересовани страни (напр. национални/регионални парламенти, регионални и/или местни органи, социални партньори и гражданското общество и не на последно място — гражданите на Европа) да помогнат за осъществяването на стратегията, като работят в партньорство и предприемат действия в областите, за които отговарят;
- да поиска от Комисията да наблюдава напредъка и да докладва годишно на заседанието на Европейския съвет през пролетта, като предоставя преглед на напредъка към целите, включително сравнение в международен план, както и на изпълнението на водещите инициативи.

На следващите си срещи Европейският съвет:

- да приеме предложените интегрирани насоки, които представляват институционалната му основа, след като Европейският парламент представи становището си;
- да одобри националните цели след процес на взаимна проверка, за да се гарантира съгласуваност;
- да обсъди конкретни теми, като прецени сегашното положение на Европа и възможностите да се ускори напредъкът. На заседанието си през октомври Европейският съвет може да проведе първа дискусия относно научните изследвания и иновациите въз основа на принос от Комисията.

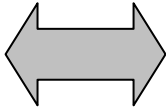
ПРИЛОЖЕНИЕ 1 — „ЕВРОПА 2020“: ПРЕГЛЕД

ВОДЕЩИ ЦЕЛИ

- Увеличаване на процента на заетостта на населението на възраст 20—64 години от сегашните 69 % на поне 75 %.
- Постигане на поставената цел за инвестиции от 3 % от БВП в НРД, по-специално чрез подобряване на условията за инвестиции в НРД от страна на частния сектор и разработване на нов индикатор за следене на иновациите.
- Намаляване на емисиите на въглероден двуокис с поне 20 % в сравнение с нивата от 1990 г. или, при наличието на подходящи условия, с 30 %, увеличаване на дела на възобновяемата енергия в нашето крайно енергийно потребление на 20 % и постигане на увеличение с 20 % на енергийната ефективност.
- Намаляване на дела на преждевременно напусналите училище на 10 % от сегашните 15 % и нарастване на дела на населението на възраст 30—34 години със завършено висше образование от 31 % на поне 40 %.
- Намаляване на броя на европейските граждани, които живеят под националните прагове на бедността с 25 %, с което над 20 млн. души ще бъдат извадени от ситуацията на бедност.

ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ	УСТОЙЧИВ РАСТЕЖ	ПРИБЩАВАЩ РАСТЕЖ
ИНОВАЦИИ Водеща инициатива на ЕС „Съюз за иновации“, имаща за цел да подобри рамковите условия и достъпа до финансиране за научни изследвания и иновации, за да заздравя иновационната верига и да увеличи значително инвестициите в целия Съюз.	КЛИМАТ, ЕНЕРГИЯ И МОБИЛНОСТ Водеща инициатива на ЕС „Европа за ефективно използване на ресурсите“, имаща за цел да спомогне за премахване на връзката между икономическия растеж и използването на ресурсите, като понижи емисиите на въглерод в нашата икономика, увеличи използването на възобновяеми енергийни източници, модернизира нашия транспортен сектор и насърчи енергийната ефективност.	ЗАЕТОСТ И УМЕНИЯ Водеща инициатива на ЕС „Програма за нови умения и работни места“, имаща за цел да модернизира пазарите на труда, като улесни трудовата мобилност и развитието на умения през целия живот с цел да повиши участието в трудовия живот и да постигне по-добро съгласуване между предлагането и търсенето на труд.
ОБРАЗОВАНИЕ Водеща инициатива на ЕС „Младешко движение“, имаща за цел да подобри резултатите на образователните системи и да засили международната привлекателност на висшето образование в Европа.	КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ Водеща инициатива на ЕС „Индустриална политика за ерата на глобализацията“, имаща за цел да подобри бизнес средата, по-специално за МСП, както и да подкрепи развитието на силна и устойчива индустриална основа, позволяваща конкурентоспособност в световен план.	БОРБА С БЕДНОСТТА Водеща инициатива на ЕС „Европейска платформа срещу бедността“, имаща за цел да гарантира социално и териториално сближаване, така че ползите от растежа и работните места да са широко споделени и хората, живеещи в условията на бедност и социално изключване, да имат възможност да живеят достоен живот и да представляват активна част от обществото.
ЦИФРОВО ОБЩЕСТВО Водеща инициатива на ЕС „Програма в областта на цифровите технологии за Европа“, имаща за цел да ускори разпространението на високоскоростен достъп до интернет и да извлече ползите от единен цифров пазар за домакинствата и фирмите.		

ПРИЛОЖЕНИЕ 2 – АРХИТЕКТУРА НА „ЕВРОПА 2020“

Цялостна институционална структура	Интегрирани насоки, определящи обхвата на политическите приоритети на ЕС, включително водещите цели на ЕС, които да бъдат постигнати до 2020 г. и превърнати в национални цели.		
Изпълнение	<u>Докладване на държавите-членки:</u> Цел: да се помогне на държавите-членки да определят и реализират изходни стратегии за възстановяване на макроикономическата стабилност, да идентифицират проблемите на национално равнище и да върнат икономиките си към устойчив растеж и устойчиви публични финанси. Подход: усиlena оценка на основните макроикономически предизвикателства пред държавите-членки, като се взимат предвид верижните реакции сред държавите-членки и областите на политика. Инструменти: докладване от държавите-членки чрез техните програми за стабилност и сближаване, последвано от отделни, но синхронизирани препоръки относно данъчната политика в становищата относно програмите за стабилност и сближаване и относно макроикономическите неравновесия и проблемите пред растежа съгласно Общите насоки за икономическата политика (чл. 121.2).		<u>Тематичен подход:</u> Цел: изпълнение на водещите цели, определени на равнище ЕС, които съчетават конкретни действия на европейско и национално ниво. Подход: стратегическа роля на секторните състави на Съвета за мониторинг и преразглеждане на напредъка към определените цели. Инструменти: докладване от държавите-членки чрез рационализирани програми за национални реформи включващи информация за проблемите пред растежа и напредъка към целите, последвано от политически съвети на равнище ЕС, под формата на препоръки съгласно Общите насоки за икономическата политика (чл. 121.2) и Насоките за заетостта (чл. 148).

ПРИЛОЖЕНИЕ 3 – ПРЕДЛАГАН ГРАФИК ЗА 2010 — 2012 Г.

2010

Европейска комисия

Предложения за цялостен подход „Европа 2020“

Европейски съвет през пролетта

Споразумение за цялостен подход и избор на водещи цели на ЕС

Европейска комисия

Предложения за интегрирани насоки „Европа 2020“

Европейски парламент

Дебат за стратегията и мнение относно интегрираните насоки

Съвет на министрите

По-точно определяне на ключови параметри (цели на равнище ЕС/национални цели, водещи инициативи и интегрирани насоки)

Европейски съвет през юни

Одобрение на стратегията „Европа 2020“, валидиране на целите на ЕС/националните цели и приемане на интегрирани насоки

Европейска комисия

Оперативни насоки за следващи стъпки по „Европа 2020“

Европейски съвет през есента

Задълбочена дискусия по избрани тематични въпроси (напр. изследвания и развой и иновации)

Държави-членки

Програми за стабилност и сближаване и програми за национални реформи

2011

Европейска комисия

Годишен доклад пред Европейския съвет през пролетта, становища относно програмите за стабилност и сближаване и предложения за препоръки

Съвет на министрите

Преглед на предложенията на Комисията за препоръки, ЕКОФИН за Пакта за стабилност и растеж

Европейски парламент

Пленарен дебат и приемане на резолюция

Европейски съвет през пролетта

Оценка на напредъка и стратегически ориентации

Държави-членки, Европейска комисия, Съвет

Последващи действия по препоръки, изпълнение на реформи и докладване

2012

Същата процедура със специфично наблягане върху мониторинга на напредъка